

Broj: 02-05-264-5/12
Sarajevo, 12.01.2012. godine

Na osnovu čl. 22. i 24. stav 4. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 24/03 - Prečišćeni tekst), Vlada Kantona Sarajevo, na **50.** sjednici održanoj **12.01.2012.** godine, donijela je sljedeći

Z A K L J U Č A K

1. Utvrđuje se Prijedlog odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo sa Programom obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo koji je sastavni dio odluke.
2. Predlaže se Skupštini Kantona Sarajevo da, u skladu sa Poslovnikom Skupštine Kantona Sarajevo, donese odluku iz tačke 1. ovog Zaključka.

P R E M I J E R

Fikret Musić

Dostaviti:

1. Predsjedavajuća Skupštine Kantona Sarajevo
2. Skupština Kantona Sarajevo
3. Premijer Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo
5. JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
(putem Ministarstva zdravstva)
6. Evidencija
7. A r h i v a

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: premijer@ks.gov.ba;
Tel: + 387 (0) 33 562-068, 562-070
Fax: + 387 (0) 33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Na osnovu člana 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo" br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01 i 28/04), a u vezi sa članom 3., članom 10. stav (1) tačka 5) i članom 11. stav (1) tačka 6) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine FBiH, broj 29/05), Skupština Kantona Sarajevo na _____ sjednici, održanoj _____ 2011. godine, donijela je

PRIJEDLOG

O D L U K U

O OBAVEZNOJ PREVENTIVNOJ SISTEMATSKOJ DERATIZACIJI NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Član 1.

(Opća mjera)

(1) U cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje prouzrokuju štetni glodari, uvodi se obavezna preventivna sistematska deratizacija (u daljem tekstu: deratizacija) na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Kanton), kao opća mjera za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti.

(2) Deratizacijom se smatraju postupci uništavanja štakora, miševa i drugih mišolikih glodavaca koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su rezervoari njihovih uzročnika.

(3) Deratizacija se izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: program deratizacije), koji je sastavni dio ove odluke.

(4) Da bi deratizacija bila uspješna, u pravilu mora biti izvedena u što kraćem roku, u isto vrijeme na cijelom području Kantona i obavezna je za sva pravna i fizička lica.

(5) Vremenski termini i obaveze svih subjekata u izvođenju deratizacije utvrđeni su ovom odlukom, programom deratizacije, te zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 2.

(Područje primjene)

Deratizacijom se obuhvataju:

- a) otvoreni i zatvoreni vodotoci, parkovi, groblja, površine koje nisu privedene urbanističkoj namjeni, saobraćajnice, mostovi, otvorena i zatvorena parkirališta, trгови, tržnice i pijace, javni nužnici i druga javna mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara;
- b) mreža kantonalne i mjesnih kanalizacija za odvođenje otpadnih i oborinskih voda, uređaji za prečišćavanje tih voda, te septičke jame i pomijare;
- c) šahtovi i energetske kanali toplovodnih, plinskih, električnih, telefonskih i drugih instalacija;
- d) glavna sanitarna deponija i ostale deponije smeća i otpadnih materijala koji služe kao sekundarne sirovine;
- e) objekti i sredstva javnog prevoza (željezničke i autobuske stanice, garažni prostori i remize saobraćajnih sredstava za javni prevoz i aerodromski objekti);
- f) svi objekti i prostorije koji služe za proizvodnju, preradu i promet životnih namirnica i predmeta opće upotrebe;
- g) pomoćni prostor stambenih i stambeno-poslovnih zgrada, u svim oblicima svojine, uključujući: podrum, tavane, drvarnice, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnice, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta;
- h) prostorije za ostavljanje poljoprivrednih mašina i oruđa, te pripadajuće javne površine navedenih objekata (dvorišta, parkovi i sl.);

- i) neuređene ili djelimično uređene zelene i druge javne površine u okolini stambenih zgrada,
- j) podrumi, tavani, drvarnici, magazinske prostore, dvorišta, smetljarnici, garaže, otvorena i zatvorena đubrišta i sl. poslovnih i pomoćnih prostorija na kojima postoji mogućnost razmnožavanja glodara, posebno prostori za skladištenje i pripremu hrane, te pripadajuće površine (dvorišta, parkovi i sl.):
 - 1) preduzeća, trgovinskih, ugostiteljskih i zanatskih radnji,
 - 2) hotelsko-turističkih, ugostiteljskih, sportskih i rekreacionih prostora,
 - 3) predškolskih, školskih, vjerskih ustanova i institucija, đачki i studentski domovi, domovi penzionera i drugi slični subjekti,
 - 4) zdravstvenih ustanova u svim oblicima svojine,
 - 5) objekata za pružanje medicinskih i higijenskih usluga stanovništvu (centri za masažu, kiropraktične ordinacije, pedikerski, kozmetički, frizerski i brijački saloni, solariji).
- 6) organa uprave, javnih preduzeća i ustanova, privrednih društava, organizacija i drugih pravnih lica u svim oblicima svojine, kao i fizičkih lica – obrtnici,
- 7) uslužnih, trgovinskih, zanatskih i ugostiteljskih radnji, a naročito onih koji se bave proizvodnjom, skladištenjem i prometom životnih namirnica,
- 8) drugih pravnih i fizičkih lica, te
- 9) svih ostalih subjekata/objekata i drugih mjesta na kojima postoji mogućnost zadržavanja i razmnožavanja glodara.

Član 3.

(Operativne faze rada)

(1) Deratizacija se vrši u dvije operativne faze rada (proljetnoj i jesenjoj), svake kalendarske godine i obavezno se izvodi u svakoj operativnoj fazi na svim objektima ili prostorima iz člana 2. ove odluke.

(2) Deratizacija se izvodi kontinuirano u toku cijele godine, a operativne (udarne) faze se izvode u proljetnom i jesenjem periodu kada je najveća populacija štetnih glodara, te kada se zbog biološkog ciklusa i migracionih svojstava glodara postižu i najbolji efekti uništavanja glodara.

(3) U skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, vremenski termini izvođenja deratizacije, kojih se trebaju pridržavati pravna i fizička lica, te izvođači deratizacije su:

a) Prva (proljetna) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 04. do 30. 05. kalendarske godine,

b) Druga (jesenja) operativna faza deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu od 01. 10. do 30. 11. kalendarske godine.

(4) Interventna deratizacija je treća faza izvođenja deratizacije, a provoditi će se po uočenoj infestaciji štetnih glodara.

(5) Interventna deratizacija mora se provesti u objektima i prostorima iz člana 2. ove odluke kada se uoči povećani broj glodara ili ako se u toku 7 dana od postavljanja mamaca utvrdi da je 50% pojedeno od glodara, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari.

(6) Interventna deratizacija vremenski se izvodi tokom cijele kalendarske godine i sve do početka prve (proljetne) operativne faze deratizacije na području Kantona Sarajevo u narednoj godini.

(7) Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv. "Stalnih hranilišta" koja se održavaju tokom cijele godine.

Član 4.

(Sredstva i preparati)

(1) Deratizacija se izvodi hemijskim sredstvima i preparatima čija je upotreba dozvoljena na području Federacije Bosne i Hercegovine i koja, uz toksikološku ocjenu, imaju i dokaz o utvrđenoj efikasnosti, prema propisima koji regulišu ovu oblast, a pismeni dokaz podnose izvođači deratizacije.

(2) Primjena aktivnih sastojaka u mamcima koji će se koristiti u deratizaciji mora odgovarati Listi otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine, a koja je utvrđena Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.

(3) Provjeru efikasnosti sredstava iz stava (2) ovog člana, vrši ovlaštena ustanova ispitivanjem njihovog dejstva na glodare iz prirode u laboratorijskim uslovima, na zahtjev Koordinacionog odbora za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije (u daljem tekstu: Koordinacioni odbor).

(4) Preporuku za provjeru efikasnosti sredstava može dati Kantonalna uprava za inspeksijske poslove - Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Sanitarna inspekcija) ili Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Zavod).

Član 5.

(Obaveze izvođača deratizacije)

(1) Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine Federacije BiH", broj 60/06 i 82/06).

(2) Izvođač je dužan da prilikom izvođenja deratizacije preduzima sve potrebne mjere predostrožnosti za zaštitu zdravlja građana i radnika koji izvode deratizaciju, kao i mjere za zaštitu domaćih životinja, korisnih insekata, životne i radne sredine.

Član 6.

(Sadržaj uputstva za zaštitu)

(1) Izvođač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.

(2) Uputstva za zaštitu sadrže:

- a) opće mjere predostrožnosti i sigurnosti;
- b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine;
- c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata;
- d) mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr.).

(3) Obavještenja i uputstva iz stava (2) ovog člana daju se na prigodan način putem plakatiiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

Član 7.

(Obaveze pravnih i fizičkih lica)

(1) Sva pravna i fizička lica u čijim se objektima izvodi deratizacija, dužna su da stručnim radnicima izvođača omoguće pristup i daju im potrebna obavještenja.

(2) Lica iz stava (1) ovog člana dužna su sprovesti određene mjere i izvršavati radnje koje im nalažu stručni radnici u cilju osiguranja uspješnog izvođenja deratizacije i zaštite ljudi i domaćih životinja.

Član 8.

(Obveznici finansiranja)

(1) Obveznici finansiranja deratizacije na području Kantona su vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke.

(2) Svi vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke troškove deratizacije plaćaju neposredno izvođaču deratizacije ili izvođaču DDD poslova koje su sami izabrali.

(3) Troškovi deratizacije na području Kantona koja se odnosi na javne površine i javna dobra u skladu sa članom 2. ove odluke, finansiraju se iz sredstava budžeta općine.

Član 9.

(Način izbora izvođača)

(1) Svaka općina vrši izbor izvođača deratizacije za javne površine i javna dobra u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04, 19/05, 52/05, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10).

(2) Sa izabranim izvođačem općina zaključuje ugovor o izvođenju deratizacije.

(3) Izvođenje deratizacije može se povjeriti jednom ili više izvođača u kom slučaju su izvođači dužni odrediti nosioca obaveza izvođenja deratizacije i ugovorno regulisati međusobne obaveze i odnose.

(4) Općina, na bazi prispjelih ponuda izvođača, utvrđuje cijenu deratizacije za javne površine i javna dobra, te pojedinačne cijene deratizacije koju finansiraju vlasnici ili korisnici ili upravitelji objekata ili prostora iz člana 2. ove odluke, ukoliko se odluče da im deratizaciju vrši izvođač deratizacije koga je izabrala općina.

(5) Jedna ili više općina mogu zajednički vršiti izbor izvođača, te formirati zajednički Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije.

(6) Pravna ili fizička lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije mogu izabrati izvođača deratizacije (pravno ili fizičko lice) koji ispunjava propisane uslove za obavljanje poslova deratizacije i sa istim zaključuju ugovor o izvođenju deratizacije, a neovisno od izbora izvođača deratizacije od strane općine.

Član 10.

(Plan izvođenja deratizacije)

(1) Uz ponudu za obavljanje deratizacije dostavlja se plan izvođenja deratizacije, sa tačno utvrđenim rokovima i dinamikom izvođenja deratizacije.

(2) Plan izvođenja deratizacije mora biti usaglašen sa programom deratizacije.

(3) Na osnovu plana izvođenja deratizacije izvođač je dužan da izradi operativni plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: operativni plan).

(4) Operativni planovi mogu biti dnevni ili sedmični, a sadrže podatke o sastavu mobilnih ekipa koje izvođe deratizaciju, uže područje na kome se izvodi deratizacija, vrijeme vršenja deratizacije i nazive preparata kojima se vrši deratizacija.

(5) Izvođač deratizacije je obavezan da operativne planove blagovremeno dostavlja nadležnom općinskom organu, Zavodu i Sanitarnoj inspekciji.

Član 11.

(Imenovanje i način rada Koordinacionog odbora)

(1) Koordinaciju izvršenja svih poslova i zadataka u vezi sa realizacijom Programa deratizacije, plana deratizacije i operativnih planova deratizacije vrši Koordinacioni odbor za praćenje organizacije i izvođenje deratizacije.

(2) Načelnik općine ili drugi organ općine imenuje članove Koordinacionog odbora u čiji sastav ulaze: predstavnici nadležnih organa općine iz reda kojih se imenuje predsjednik i zamjenik predsjednika, predstavnik Sanitarne inspekcije, predstavnik Zavoda i predstavnici drugih pravnih i fizičkih lica čiji objekti podliježu obavezi deratizacije.

(3) Koordinacioni odbor se sastaje po ukazanoj potrebi, raspravlja problematiku vezanu za organizaciju i izvođenje deratizacije i blagovremeno predlaže izvođaču mjere za prevazilaženje teškoća koje mogu negativno uticati na opći uspjeh izvođenja deratizacije.

(4) O uspjehu izvedene deratizacije i problematici vezanoj za organizaciju i izvođenje deratizacije, te eventualne mjere za unapređenje organizacije i izvođenje deratizacije Koordinacioni odbor, najmanje nakon završetka svake operativne faze informiše načelnika općine ili drugi organ općine.

Član 12.

(Nadzor nad izvođenjem deratizacije)

(1) Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije, za javne površine i javna dobra, vrše higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda.

(2) Upravni nadzor nad provođenjem ove odluke, te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Sanitarna inspekcija.

(3) Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:

- a) kada se utvrdi da izvođač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i upotreba dozvoljena,
- b) kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u članu 6. ove odluke,
- c) kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.

(4) O svim nalazima sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor i Zavod.

(5) U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da naredi da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvođača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvođača deratizacije.

Član 13.

(Kaznene odredbe)

(1) Novčanom kaznom u iznosi od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se prekršaj izvođač deratizacije:

- a) ako izvrši deratizaciju preparatima čija efikasnost nije provjerena i čija upotreba nije dozvoljena prema rješenju o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine (član 4. ove odluke);
- b) ako prilikom izvođenja deratizacije ne poduzme mjere prodostrožnosti iz člana 5. stav 2. ove odluke i ne izda propisana uputstva iz člana 6.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice izvođača deratizacije novčanom kaznom od 2.000,00 KM.

Član 14.

(Kaznene odredbe)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj izvođač deratizacije:

- a) ako nakon izvođenja deratizacije u propisanom roku ne ukloni uginule glodare i ostatke otrova, u skladu sa zahtjevima iz Programa deratizacije;
- b) ako u određenim rokovima ne dostavi operativne planove nadležnom općinskom organu, Zavodu i Sanitarnoj inspekciji (član 10. ove odluke).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice izvođača deratizacije novčanom kaznom od 1.000,00 KM.

Član 15.

(Kaznene odredbe)

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 KM do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj preduzeće, ustanova ili drugo pravno lice ako ne izvrši deratizaciju u proljetnoj i jesenjoj fazi deratizacije, kao i u svim slučajevima kada se pojavi nesigurna ili pogoršana epidemiološka situacija zaraznih bolesti koje prenose glodari ili onemogućiti izvršenje deratizacije ili ne provode mjere propisane članom 7. ove odluke.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u preduzeću, ustanovi ili drugom pravnom licu novčanom kaznom od 1.000,00 KM.

(3) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM kaznit će se za prekršaj pojedinac ako onemogućiti izvršenje deratizacije u objektu čije je on vlasnik, koji koristi ili kojim upravlja ili ako ne provodi mjere propisane u članu 7. ove odluke.

Član 16.

(Prelazna odredba)

Danom stupanja na snagu ove odluke prestaje primjena Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 11/01).

Član 17.

(Rok stupanja na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

Broj: _____
Sarajevo, _____

**Predsjedavajuća
Skupštine Kantona Sarajevo**

Prof. dr. Mirjana Malić

O B R A Z L O Ž E N J E

I – PRAVNI OSNOV

Pravni osnov sadržan je u odredbama Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine FBiH, broj 29/05).

Član 3. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti utvrdio je da je zaštita od zaraznih bolesti dužnost jedinica lokalne samouprave-općina, kantona i Federacije, zdravstvenih ustanova, zavoda zdravstvenog osiguranja, nosioca privatne prakse, privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica.

Članom 10. stav. 1. tačka 5. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti utvrđeno je da je vršenje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije predstavlja opću mjeru za suzbijanje zaraznih bolesti.

Članom 11. stavom. 1. tačkom 6. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti utvrđeno je da dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija predstavljaju i posebnu mjeru za suzbijanje zaraznih bolesti.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ODLUKE

Odlukom o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 11/01) uvedena je obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo.

Nakon donošenja navedene Odluke, u periodu od 10 (deset) godina donesen je niz novih zakonskih i podzakonskih propisa koji regulišu ovu oblast, a među značajnijim su: Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09 i 60/10); Zakon o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH, broj 49/06 i 51/09); Pravilnik o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine FBiH”, broj 60/06); Pravilnik o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije („Službene novine FBiH”, broj 60/06 i 82/06) i Rješenje o utvrđivanju liste otrova

koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 50/08).

Sagledavajući nova rješenja u navedenim zakonskim i podzakonskim propisima nužno je donijeti novu Odluku o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, koja implementira sve novine u zakonskim i podzakonskim propisima.

Odlukom i Programom deratizacije, koji je sastavni dio Odluke, utvrđene su specifičnosti područja Kantona Sarajevo, područja Kantona Sarajevo na kojima se provodi preventivna deratizacija, optimalno vrijeme izvođenja, vrste deratizacionih sredstava, obaveze izvođača deratizacije, obaveze pravnih i fizičkih lica kod izvođenja deratizacije, te druga prava i obaveze svih učesnika u provedbi deratizacije, finansiranje deratizacije, koordinacija, nadzor nad izvođenjem deratizacije, kaznene odredbe, te druge bitne činjenice za uspjeh obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, sve u cilju sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, poboljšanja općih higijenskih uslova za život, zaštite čovjekove sredine i smanjenja ekonomskih šteta koje prouzrokuju štetni glodari na području Kantona Sarajevo.

Informativno, članom 9. Pravilnika o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije („Sl. novine FBiH“, broj 60/06), utvrđeno je:

Federalni ministar zdravstva će na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika donijeti uputstvo:

- o metodama, sredstvima, tehnikama aplikacije i rokovima obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije;
- o mjerama za sprječavanje trovanja;
- o metodama, sredstvima i opremi za pružanje prve pomoći u slučaju trovanja te upute za primjenu medicinske pomoći u slučaju otrovanja.

Do sada, većina Kantona, koji provode obaveznu preventivnu sistematsku deratizaciju na svom području, istu provode prema vlastitim Odlukama.

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: deratizacija) predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti –

Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije utvrđuje se način provođenja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Pravilnik o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije utvrdio je naprijed navedene uslove za dobijanje odobrenja Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova I, II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Rješenjem o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", broj 50/08) definisana je primjena aktivnih sastojaka u mamcima koji će se koristiti u deratizaciji.

III – OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Članom 1. Odluke propisano je da se kao opća mjera za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti uvodi obavezna preventivna sistematska deratizacija.

Članom 1. stav 3. propisano je da se deratizacija izvodi prema Programu izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, koji je sastavni dio ove odluke.

Program obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo obezbjeđuje realizaciju postavljenih ciljeva iz Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo, te omogućuje svakoj općini kvalitetan izbor izvođača obavezne preventivne sistematske deratizacije na području općine, utvrđuje obavezu svih učesnika u deratizaciji, kao najvažnijoj preventivnoj mjeri uništavanja glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su njihovi rezervoari i svođenje njihovog broja na biološki održivi nivo.

Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH utvrdio je da lokalna samouprava podrazumjeva pravo i sposobnost lokalne samouprave da, u granicama zakona, reguliše i upravlja određenim javnim poslovima na osnovu vlastite odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Lokalna samouprava se organizuje i ostvaruje u općinama i gradovima kao jedinicama lokalne samouprave, a izvršavaju je organi jedinice lokalne samouprave i građani u skladu sa ustavom, zakonom i statutom jedinice lokalne samouprave.

Jedinica lokalne samouprave ima pravo slobodnog i samostalnog raspolaganja svojom imovinom, te samostalno raspolaže finansijskim sredstvima u skladu sa zakonom.

U vlastite nadležnost jedinice lokalne samouprave posebno spadaju između ostalog i utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline, upravljanje, finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture (vodosnabdijevanje, odvođenje i prerada otpadnih voda, prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada, održavanje javne čistoće, gradska groblja, lokalni putevi i mostovi, javna parkirališta, parkovi), te preduzimanje mjera za obezbjeđenje higijene i zdravlja.

Članom 3. utvrđene su operativne faze izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Članom 4. propisana su hemijska sredstva i preparati i način provjera efikasnosti sredstava za izvođenje obavezne preventivne sistematske deratizacije.

Članom 5. propisane su obaveze izvođača deratizacije kao i uslovi koje isti mora imati, a koji uključuju upotrebu otrova druge i treće grupe.

Izvođač obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva, a koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizička lica - obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije ("Službene novine FBiH", br. 60/06 i 82/06).

Članom 6. propisana je obaveza izvođača da daju potrebna uputstva građanima i drugim pravnim i fizičkim licima, kao i sadržaj tog uputstva.

Članom 7. utvrđena je obaveza svih pravnih i fizičkih lica u čijim se objektima izvodi deratizacija.

Članom 8. Odluke propisana je obaveza finansiranja deratizacije od strane vlasnika ili korisnika ili upravitelja objekata, kao i općine.

Članom 9. definisan je način izbora izvođača.

Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine uspostavio je sistem javnih nabavki u Bosni i Hercegovini koji obezbjeđuje najefikasniji način korištenja javnih sredstava s obzirom na svrhu i predmet javne nabavke, izvršenje nabavke i dodjeljivanje ugovora o javnoj nabavci koje vrše ugovorni organi u skladu sa postupcima utvrđenim navedenim zakonom, te obavezu ugovornih organa za preduzimanje svih potrebnih mjera u cilju osiguranja pravične i aktivne konkurencije među potencijalnim dobavljačima, uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti.

Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine definisao je prava, dužnosti i odgovornost svih učesnika u postupcima javnih nabavki, te postupak kontrole javnih nabavki, sve sa ciljem realizacije naprijed navedenih ciljeva.

Članom 10. propisan je plan izvođenja deratizacije.

Članom 11. propisan je način rada Koordinacionog odbora.

Članom 12. propisan je nadzor nad izvođenjem deratizacije.

Čl. 13., 14. i 15. utvrđene su kaznene odredbe koje se odnose na izvođača deratizacije i na pojedince koji neomogućavaju izvršenje deratizacije u objektima čiji je on vlasnik.

Članom 16. propisan je prestanak primjene Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 11/01), a članom 17. rok stupanja ove odluke na snagu.

IV – FINANSIJSKA SREDSTVA

Za sprovođenje ove odluke u budžetu Kantona Sarajevo nije potrebno obezbjediti posebna finansijska sredstva.

P R O G R A M

OBAVEZNE PREVENTIVNE SISTEMATSKE DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO

Prijedlog

I. UVODNE NAPOMENE

Obavezna preventivna sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: deratizacija) predstavlja opću mjeru za sprječavanje pojave zaraznih bolesti.

Provođenje deratizacije na području svih općina Kantona Sarajevo ima za cilj prevenciju zaraznih bolesti koje se prenose glodarima, a time i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva, očuvanje okoline i smanjenje ekonomskih i drugih šteta od glodara.

Deratizacija je najvažnija preventivna mjera uništavanja glodara koji prenose uzročnike zaraznih bolesti ili su njihovi rezervoari i svođenje njihovog broja na biološki održivi nivo.

Pored deratizacije, čiji je cilj smanjenje broja glodara na biološki održivi minimum, a zbog prevencije pojave oboljenja po potrebi se provode i obavezna protuepidemijska deratizacija, kao posebna mjera za suzbijanje širenja određenih zaraznih bolesti.

Obavezna protuepidemijska deratizacija provodi se u slučaju pojave ili opasnosti od pojave kuge, leptospiroze ili drugih zaraznih bolesti za koje su rezervoari ili prenosioci glodari. Protuepidemijsku deratizaciju obavlja Epidemiološka služba Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Osnovni ciljevi ovog Programa su:

1. Prevencija pojave i smanjenja rizika za pojavu zaraznih bolesti koje prenose glodari.
2. Unapređenje higijenskih uslova života, što direktno utiče na poboljšanje epidemiološke situacije na području svih općina Kantona Sarajevo i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva.
3. Prevencija ekonomskih šteta koje glodari mogu da izazovu, naročito u zatvorenim sistemima kao što su: telekomunikacije, toplo vodi, električne instalacije, te skladišta hrane.

Uvođenjem savremenih metoda u provođenju deratizacije u toku kalendarske godine na području svih općina Kantona Sarajevo, trebao bi smanjiti broj glodara do nivoa biološke tolerancije, odnosno nivoa kada njihovo prisustvo neće moći ugroziti zdravlje stanovništva, niti dovesti do značajnijih ekonomskih gubitaka.

Ocjenjuje se da će sistematska deratizacija na području Kantona Sarajevo smanjiti broj glodara na minimum, a na određenim lokacijama ih potpuno eliminisati.

U cilju postizanja veće efikasnosti deratizacije na području Kantona Sarajevo poštivati će se:

- izbor hemijskih sredstava (rodenticida) za uništavanje glodara koristiti će se preparati -proizvedeni industrijskom proizvodnjom, zašto treba da izvođač posjeduje deklaraciju, a ne preparati napravljeni od izvođača deratizacije,
- plansko postavljanje rodenticida prema predviđenim potrebnim količinama,
- savremene metode rada u provođenju sistematske i interventne deratizacije,
- savremene metode kontrole kvaliteta izvođenja deratizacije,
- savremene metode u evaluaciji kvaliteta deratizacije.

Ovim Programom na području Općina Kantona Sarajevo utvrđuju se:

- zakonski i podzakonski akti na osnovu kojih se vrši deratizacija
- karakteristike općina,
- biološke karakteristike, vrste i kontrola glodara, što je od značaja za pripremu plana izvođenja deratizacije na području općina,
- indikatori monitoringa za praćenje kvaliteta deratizacije i donošenje odluke o provođenju interventne preventivne sistematske deratizacije,
- prioritetne lokacije,
- vremenski periodi izvođenja deratizacije u kalendarskoj godini
- plan izvođenja deratizacije
- izrada plana izvođenja deratizacije,
- mjere sigurnosti, te
- druga pitanja od interesa za uspješno izvršenje deratizacije na području općina Kantona Sarajevo.

U programu deratizacije uvodi se pojam „slobodnih zona od glodara“ kod provođenja deratizacije Kantona Sarajevo, koji zahtjeva složeniji proces aktivnosti čiji je cilj potpuna eliminacija glodara u sredinama koje su visoko osjetljive na njihovu pojavu, kao što su ustanove za proizvodnju živežnih namirnica i njihovim skladištima, predškolskim i školskim ustanovama, zdravstvenim ustanovama.

II. KARAKTERISTIKE OPĆINA KANTONA SARAJEVO

Kanton Sarajevo ima ukupnu površinu od 1.276,9 m² i cca 450.000 stanovnika (procjena Zavoda za statistiku je 436.572, ali je veliki broj „divljih naselja“, te stranih državljana i stanovnika drugih Kantona koji borave na teritoriji Kantona Sarajevo)

Tabela 1.

Površina općina Kantona Sarajevo

	NAZIV OPĆINE	površina u km²
-	Stari Grad	51,4
-	Centar	33,0
-	Novo Sarajevo	9,9
-	Novi Grad	47,2
-	Ilidža	143,4
-	Vogošća	71,7
-	Ilijaš	308,6
-	Hadžići	273,3
-	Trnovo	338,4
	UKUPNO:	1.276,9

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku 2005. godina

Tabela 3.

**Broj stanova, poslovnih prostora i garaža
na području Kantona Sarajevo**

Opština	Broj stanova	Broj poslovnih prostora	Broj garaža
Stari grad	4.133	1.127	131
Centar	16.588	1.420	629
Novo Sarajevo	19.865	832	129
Novi Grad	26.258	914	808
Vogošća	2.675	91	32
Ilijaš	1.267	22	0
Ilidža	5.600	118	215
Hadžići	695	17	32
Trnovo	155	18	0

*Izvor podataka Kantonalni stambeni fond Sarajevo

Podaci nisu potpuni zbog toga što Vojno stambeni fond i Stambene zadruge nisu svoje objekte predali u evidenciju Kantonalnog stambenog fonda Sarajevo.

Ovi podaci su od velike važnosti za izradu Plana izvođenja deratizacije.

U Planu izvođenja deratizacije, za svaku općinu Kantona Sarajevo, odrediti će se, prema indikatorima za ispitivanje broja štakora i epidemiološkoj situaciji, operativne smjernice izvođenja deratizacije.

Posebna pažnja treba biti usmjerena prema općinama užeg područja Kantona Sarajevo, koje imaju veliku gustinu naseljenosti, odnosno veliki broj stanovnika, veliki stambeni prostor, bolnice, škole, obdaništa i druge javne objekte koji su od posebnog značaja za općinu.

Deratizacijom moraju biti obuhvaćeni i urbani dijelove općina: Hadžići, Ilidža, Ilijaš, Trnovo i Vogošća, kao i granične zone prema šumskim i poljskim površinama koje su u riziku od ekspanzije glodara iz prirode.

Zbog toga će se, prema metodološkom uputstvu u Programu deratizacije postaviti sredstva za uništavanje istih na graničnim šumskim područjima iz kojih se očekuje pojava šumskih glodara, s ciljem smanjenja rizika od unošenja zaraznih bolesti koje prenose isti.

Na ovaj način će se spriječiti i pojava zoonoza koje se održaju u enzootskim žarištima, kao što je hemoragična groznica.

Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo u toku provođenja deratizacije na području Kantona Sarajevo aktivno će vršiti nadzor nad pojavom zaraznih bolesti koje se mogu povezati sa prisustvom glodara i prenošenjem putem njih.

Kod eventulane pojave ovih bolesti primijeniti će se Interventna deratizacija, koja ima za cilj da, u što kraćem vremenskom roku, presječe i stavi pod kontrolu sve izvore i puteve prenošenja bolesti preko glodara, te da dovede do što je moguće brže do eliminacije istih i na taj način smanji rizik oboljevanja ljudi.

III. BIOLOŠKE KARAKTERISTIKE, VRSTE I KONTROLA GLODARA

Nadzor nad štakorima i drugim vrstama štetnih glodara na području Kantona Sarajevo prilično je komplikovan, a što je posljedica specifične konfiguracije terena i neadekvatno regulisanih vodotokova kao i divlje gradnje, sa nestručno izvedenim kanalizacionim mrežama, te divljim deponijama otpada.

U samom Kantonu Sarajevo, te u njegovim rubnim dijelovima, postoje mnoge zelene površine na kojima, povoljne uslove za život i održavanje, nalaze razne vrste štetnih glodara. Oni dovode do niza štetnih efekata, kao što su:

- rezervoari i prenosioci su za veliki broj zaraznih oboljenja koja mogu prenijeti na ljude, domaće životinje i plemenitu divljač,
- uzrokuju velike materijalne štete kontaminacijom (zagađenjem) i uništavanjem hrane i drugih materijalnih dobara,
- njihovo prisutvo ima negativne higijensko-estetske efekte, te kod ljudi izazivaju odbojnost i strah.

Ekonomske štete nanесene glodarima su ogromne.

Poznato je da oni unište oko 5% ukupno proizvedene hrane biljnog i životinjskog porijekla, a prave i velike štete oštećenjem instalacija i objekata.

Posebno su značajni štakori-pacovi.

Dvije najrasprostranjenije vrste pacova na gradskom području Sarajeva su: - SIVI PACOV – *Ratus norvegicus* i CRNI PACOV – *Ratus ratus*

SIVI PACOV je veoma lukav, inteligentan, oprezan, svoja legla pravi u zemlji, skladištima, na tavanima i podrumima. U toku jeseni i zime seli u zgrade i kanale i tako preživljava period niskih temperatura.

Ovaj pacov koji se naziva „selac“, veoma je pokretan, često se seli i prisutan je u mnogim prostorima gdje žive ljudi, a naročito tamo gdje ima hrane. Ima veoma dobru reprodukciju, kotu se 3 do 5 puta godišnje, sa po 6 do 12 mladih.

CRNI PACOV živi u magacinima hrane, zapuštenim dijelovima kuća, najčešće na tavanima, u toplovodima i pored kuhinja. Jede sve do čega dođe. Ima dobru reproduktivnu sposobnost, kotu se 3 - 5 puta godišnje, a broj mladih varira od 5 do 10 pa se ova vrsta glodara, bez obavezne Preventivne sistematske deratizacije, ne može staviti pod nadzor.

U nedostatku hrane prokopava i temelje kuća i naseljava se neposredno uz čovjeka. Vrlo su proždrljivi pa jedan pacov godišnje pojede preko 12 kilograma hrane i proizvede oko 2 kg izmeta, pa uz veliku štetu izaziva i zagađenje hrane i prostora.

Živi oko 18 mjeseci i za taj period može dobiti čak nekoliko stotina potomaka.

Dobro se prilagođava svim životnim prilikama, što mu omogućava preživljavanje i opstanak i u najekstremnijim uslovima. Hrane se otpadcima ljudske hrane koja sadrži bjelančevine koja daje više energije. Ne boji se ljudi.

Pored navedenih vrsta pacova-štakora, na području Kantona Sarajevo velike štete u domaćinstvima, skladištima, a i na poljima pravi kućni miš (*Mus musculus*). Veoma se brzo razmnožava. Godišnje ima 4 legla sa po 5 – 12 mladih koji su spolno zreli sa 2 mjeseca.

Zbog svega navedenog neupitna je neophodnost redovne sistematske preventivne deratizacije bazirane na visoko standardiziranim programima i planovima izvođenja.

U toku realizacije Plana izvođenja deratizacije pratiti će se kvalitet uspjeha deratizacije i u svakom slučaju kada se ocijeni da bi trebalo unaprijediti efikasnost izvođenja deratizacije, provoditi će se Interventna deratizacija.

Ocjena kvaliteta provođenja Programa preventivne sistematske deratizacije vršiti će se prema vrlo osjetljivim indikatorima u monitoringu nadzora.

IV. INDIKATORI MONITORINGA ZA PRAĆENJE KVALITETA DERATIZACIJE I DONOŠENJE ODLUKE O PROVOĐENJU INTERVENTNE DERATIZACIJE

Vidljiva pojava štakora	Indikator za procjenu broja štakora	Ocjena ugroženosti štakorima
Pojava štakora u sumrak ili noću	do 3	Visoka
Pojava štakora redovno noću, a primjećuju se i po danu	>3	vrlo visoka
Pojava štakora danju, a noći vrlo uočljivo	>10	alarmantna

Interventna deratizacija provesti će se u svim situacijama kada se ocijeni da je ugroženost štakorima visoka, vrlo visoka ili alarmantna.

Na užem području gdje se utvrdi visoka i vrlo visoka pojava štakora, treba svakih 6 dana obnavljati meke u toku 30 dana, kada treba ocijeniti uspjeh deratizacije.

Ako se ocijeni alarmantna pojava štakora, tada treba obnavljati meke svakih 5 dana u toku 30 dana.

Ukoliko se i dalje primijete tragovi glodara zatražiti će se stručno mišljenje Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, te, po potrebi uključivanje i primjena drugih vrsta rodenticida.

Provođenje Programa deratizacije primarno ima za cilj uništavanje pacova-štakora, ali će, pored toga Program obuhvatiti i kontrolu nad povećanom pojavom kućnih miševa.

To je posebno važno u proizvodnim pogonima za proizvodnju hrane, zdravstvenim ustanovama, školskim i predškolskim ustanovama i svim ostalim ustanovama koje moraju ispunjati visoke higijenske standarde.

V. PRIORITETNE LOKACIJE PLANA IZVOĐENJA DERATIZACIJE

Deratizacija na području Kantona Sarajevo posebnu će pažnju posvetiti uništavanju glodara na otvorenim vodotocima, zelenim površinama, kanalizacionoj mreži, glavnoj sanitarnoj deponiji i ostalim deponijama smeća i otpadnih materijala, stambenim jedinicama, zdravstvenim, socijalnim i obrazovnim ustanovama na području Kantona Sarajevo (tabela 4.), te drugim objektima ili prostorima iz člana 2. Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.

Tabela 4.

Prioritetne lokacije

Objekti - lokacije	Brojčani pokazatelji
Otvoreni vodotoci	102.700m x 2 (obadvije obale) ^{1*}
Kanalizacioni šahtovi	5.600 šahtova
Pomoćni prostori gradskih stambenih zgrada (podrumski i tavanski)	6.000 (za oko 80.000 stanova) ^{2*}
Zelene otvorene površine	1.400.000 m ²
Rizični lokaliteti-rubna područja (Sedrenik,Binježevo,Dupovci)	30.000 m ²
Predškolske i obrazovne ustanove	205
Zdravstvene i socijalne ustanove	120.000 m ²
Deponije	25.000 m ²
Gradski trgovi	16
Kanalizaciona mreža	637 km

^{1*}Obavezna Preventivna sistematska deratizacija na području svake općine mora obuhvatiti će sve navedene lokacije.

^{2*}Podaci nisu potpuni zbog toga što Vojno stambeni fond i Stambene zadruge nisu svoje objekte predali u evidenciju Kantonalnog stambenog fonda Sarajevo (Izvor podataka Kantonalni stambeni fond Sarajevo).

Programom deratizacije određeno je da deratizacija na području Kantona Sarajevo obuhvati 205.400 dužnih metara vodotokova, gdje je predviđeno da se na dvije obale svakoga vodotoka izvrši deratizacija u svakoj fazi deratizacije.

Tabela 5.

Obavezna Preventivna sistematska deratizacija vodotokova Kantona Sarajevo

Naziv vodotoka	Dužina u metrima
Miljacka	38.000
Željeznica	14.000
Dobrinja	7.400
Jošanica	5.100
Zujevina	5.300
Žunovnica	4.200
Tilava	3.900
Butmirski potok	3.200
Koševski potok	4.200
Kanal kod Energoinvesta	1.900
Potok- Zrak	1.000
Misoča	1.100
Bosna	2.900
Ostali vodotokovi	10.500
Ukupno za jednu fazu deratizacije	102.700 metara X 2 (obale)

VI. VREMENSKI PERIODI IZVOĐENJA DERATIZACIJE NA PODRUČJU KANTONA SARAJEVO U KALENDARSKOJ GODINI

Deratizacija na području Kantona Sarajevo odvijati će se u dvije operativne faze rada: proljetnoj i jesenjoj, što je usklađeno sa biološkim ciklusom i migracionim osobinama glodara, a što garantuje najbolje efekte uništavanja glodara.

Vremenski termini određenih faza rada u Programu deratizacije su određeni, a izvođači su obavezni da ih poštuju.

A.) PRVA (PROLJETNA) OPERATIVNA FAZA KALENDARSKJE GODINE

PRVA (PROLJETNA) OPERATIVNA FAZA deratizacije provodit će se u vremenskom intervalu:

- od 01. 04. do 30. 05.

a sastoji se od dvije etape provođenja ciljanih aktivnosti.

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti :

1.1. Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora

Vremenski period aktivnosti:

- od 01. 04. do 05. 04.

1.2. Ispitivanje i procjena broja glodara

Metodologija:

Postavljanje meka, metodom slučajnog izbora na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo.

Vremenski period aktivnosti:

- od 06. 04. do 15. 04.

Operativnost izvođenja:

Na 8 odabranih lokacija u općini i to po istim kriterijima izbora postaviti će se meke, koje će se koristiti u deratizaciji u:

- najvećem trgovinskom skladištu prodaje namirnica,
- na 4 podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada,
- jednoj deponiji smeća,
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mesnih i
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mliječnih proizvoda.

Meke 15-25 grama će se postaviti na razdaljini od 3-5 m².

Šest dana po postavljanju meka-mamaca za trovanje glodara izvršiti će se mjerenje broja preostalih meka, te utvrditi procjena stanja glodara, što će biti smjernica za operativni rad provođenja preventivne deratizacije.

Evalvacija: Izvođač dostavlja izvještaj Koordinacionom odboru općine, sanitarnoj inspekciji i Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Druga etapa Prve operativne faze Programa deratizacije, u toku kalendarske godine, provoditi će se:

- od 15. 04. do 30. 05.

Izvođači deratizacije, kod sačinjavanja Plana izvođenja deratizacije u potpunosti se moraju pridržavati svih smjernica ovog Programa deratizacije, te zakonskih i podzakonskih akata.

Izvođači deratizacije obavezni su prije početka izvođenja programskih aktivnosti dostaviti Koordinacionom odboru, Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, Sanitarnoj inspekciji Operativni plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: Operativni plan).

Operativni plan mora sadržavati: nedjeljni plan aktivnosti, po danima, sa tačno naznačenim objektima ili prostorima ulica u kojima će se provoditi deratizacija, okvirno vrijeme početka i završetka deratizacije, načinu obavještenja stanovništva o vremenu, mjestu i načinu provođenja deratizacije, načinu izdavanja pismenih uputstava o općim i posebnim mjerama zaštite i sigurnosti stanovništva i radnika koji izvode deratizaciju, načinu zaštite domaćih životinja, broju i sastavu ekipa sa imenima izvođača.

B.) DRUGA (JESENJA) OPERATIVNA FAZA KALENDARSKE GODINE

DRUGA (JESENJA) OPERATIVNA FAZA deratizacije na području općina Kantona Sarajevo provoditi će se u vremenskom intervalu:

- od 01. 10. do 30. 11.,

a sastoji se od dvije etape provođenja ciljanih aktivnosti.

1.) Prva etapa ciljanih aktivnosti

U prvoj etapi rada planirane su dvije vrste djelatnosti :

1.1 Higijensko uklanjanje organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora

Vremenski period aktivnosti:

- od 01. 10. do 05. 10.

1.2 Ispitivanje i procjena broja glodara

Metodologija:

Postavljanje meka, metodom slučajnog izbora na određenom broju mjesta u svakoj općini Kantona Sarajevo.

Vremenski period aktivnosti:

- od 06. 10. do 15. 10.

Operativnost izvođenja:

Na 8 odabranih lokacija u općini i to po istim kriterijima izbora postaviti će se meke, koje će se koristiti u deratizaciji u:

- najvećem trgovinskom skladištu prodaje namirnica,

- na 4 podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada,
- jednoj deponiji smeća,
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mesnih i
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mliječnih proizvoda.

Meke 15-25 grama će se postaviti na razdaljini od 3-5 m².

Šest dana po postavljanju meka-mamaca za trovanje glodara izvršiti će se mjerenje broja preostalih meka, te utvrditi procjena stanja glodara, što će biti smjernica za operativni rad provođenja preventivne deratizacije.

Evaluacija: Izvođač dostavlja izvještaj Koordinacionom odboru općine, sanitarnoj inspekciji i Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

2.) Druga etapa ciljanih aktivnosti

Druga etapa druge operativne faze Programa deratizacije, u toku kalendarske godine, provoditi će se:

- od 15. 10. do 30. 11.

Izvođači deratizacije, kod sačinjavanja Plana izvođenja deratizacije u potpunosti se moraju pridržavati svih smjernica ovog Programa deratizacije, te zakonskih i podzakonskih akata.

Izvođači deratizacije obavezni su prije početka izvođenja programskih aktivnosti dostaviti Koordinacionom odboru, Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, Sanitarnoj inspekciji Operativni plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: Operativni plan).

Operativni plan mora sadržavati: nedjeljni plan aktivnosti, po danima, sa tačno naznačenim objektima ili prostorima ulica u kojima će se provoditi deratizacija, okvirno vrijeme početka i završetka deratizacije, načinu obavještenja stanovništva o vremenu, mjestu i načinu provođenja deratizacije, načinu izdavanja pismenih uputstava o općim i posebnim mjerama zaštite i sigurnosti stanovništva i radnika koji izvode deratizaciju, načinu zaštite domaćih životinja, broju i sastavu ekipa sa imenima izvođača.

C.) INTERVENTNA DERATIZACIJA

Ovo je III faza izvođenja deratizacije, a provoditi će se u objektima i prostorima iz člana 2. Odluka o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj ___/11), ako se uoči povećani broj glodara ili ako se u toku 7 dana od postavljanja mamaca utvrdi da je 50% pojedeno od strane glodara, kao i u svim slučajevima kada dođe do pogoršanja epidemiološke situacije koja može biti u vezi sa pojavom zaraznih bolesti koje prenose glodari.

Interventna deratizacija izvodi se između prve i druge operativne faze i sve do početka prve operativne faze deratizacije u narednoj godini,

Kontinuitet deratizacije se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv. "Stalnih hranilišta" koja se održavaju tokom cijele godine.

VII. PLAN IZVOĐENJA DERATIZACIJE

Plan izvođenja deratizacije dostavlja se uz ponudu.

Plan izvođenja deratizacije treba da bude detaljno sačinjen za provođenje sva tri tipa deratizacije vezane za definirano područje svake općine, odnosno za dvije operativne (udarne) faze rada – proljetnu i jesenju, kao i interventnu deratizaciju, ukoliko za njom bude potreba. Dobro sačinjen Plan izvođenja deratizacije, predstavlja realnu osnovu za uspješno izvršenje deratizacije.

VREMENSKI PLAN IZVOĐENJA

Udarne faze rada deratizacije obaviti će se u vremenskim terminima:

- I/ PRVA (PROLJETNA) OPERATIVNA FAZA DERATIZACIJE
OD 01. 04. DO 30. 05. KALENDARSKE GODINE
- II/ DRUGA (JESENJA) OPERATIVNA FAZA DERATIZACIJE
OD 01. 10. DO 30. 11. KALENDARSKE GODINE

Plan izvođenja deratizacije (u daljem tekstu: Plan) treba tačno utvrditi lokacije i vremenski period izvođenja svake etape operativnih faza deratizacije.

Plan treba sadržavati prijedlog 8 odabranih lokacija u općini i to:

- najvećem trgovinskom skladištu prodaje namirnica,
- na 4 podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada,
- jednoj deponiji smeća i otpadnih materijala,
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mesnih i
- jednoj slučajno odabranoj prodavnici mliječnih proizvoda.

Vremenski razmak između dvije faze izvođenja deratizacije treba da iznosi najmanje 3 mjeseca.

Interventna deratizacija vršit će se u vremenskom periodu nakon završetka Prve operativne faze do početka Druge operativne faze i nakon završetka Druge operativne faze do početka Prve operativne faze deratizacije, ako za to bude potrebe.

Interventna deratizacija kao korektivna, dopunska deratizacija provoditi će se na svim područjima Kantona Sarajevo, ako na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i/ili Sanitarne inspekcije postoje ocjene da je došlo do povećanog broja glodara ili da postoje epidemiološki rizici za pojavu zaraznih bolesti za koje su glodari rezervoari ili prenosioci, kao i na osnovu povećanog broja pritužbi građana o povećanom broju glodara.

Odluku o interventnoj deratizaciji donosi Koordinacioni odbor.

NAČIN IZVOĐENJA

2.1. Postavljanje meka (mamaca) za uništavanje glodara

Pri izvođenju deratizacije izvođači moraju u potpunosti poštovati Pravilnik o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinspekcije i deratizacije („Službene novine FBiH“, broj 60/06), metodologiju ovog Programa deratizacije koja će se provesti na području svake općine Kantona Sarajevo u kalendarskoj godini, kao i druge zakonske i podzakonske propise na osnovu kojih će napraviti svoj Plan izvođenja deratizacije.

Izvođači deratizacije obavezni su da deratizaciju vrše prema navedenim odredbama:

- Primarno postavljanje mamaca - metoda skrininga za ocjenu stepena infestacije glodara

Metodologija: Postavljanje meka na 8 odabranih lokacija u svakoj općini i to po istim kriterijima izbora, koje će se koristiti u deratizaciji na području općine.

Izbor lokacije i način postavljanja mamaca-meka: Meke će se postavljati na razdaljini od 3-5 m² na:

- 4 podrumске lokacije slučajno odabranih stambenih zgrada,
- u jednoj slučajno odabranoj prodavnici mesnih,
- u jednoj slučajno odabranoj prodavnici mlječnih proizvoda i (ili) u najvećem trgovinskom skladištu prodaje živežnih namirnica, te
- na jednoj deponiji smeća.

U Planu treba navesti lokacije primarno postavljenih meka.

Koordinacioni odbor, poslije izbora najpovoljnijeg izvođača, ima pravo izmjene lokacija za primarno postavljanje meka iz plana.

Postavljanje mamaca pri izvođenju deratizacije:

1. Postavljanje mamaca u potpunosti treba primjeniti prema metodologiji utvrđenoj u ovom Programu,
2. Poslije 10 dana izvršiti kontrolu postavljenih mamaca i obnoviti ih ukoliko je više od 50% potrošeno,
3. Poslije 25 dana, a najkasnije 30 dana od postavljenja skloniti i uništiti preostale mamce,
4. U provođenju deratizacije vodotokova i kanalizacione mreže obavezno se mora rukovoditi principima vezivanja parafinskih blokova - mamaca na propisani način, a ni u kom slučaju vršiti istresanje mamaca u kanalizacioni sistem ili vodotokove,
5. Svi pasta rodenticidi, kao i rastresiti parafinski mamci, treba da budu u originalnim pakovanjima proizvođača, sa tekstom na jednom od službenih jezika koji se koriste u Bosni i Hercegovini, o sastavu i djelovanju, kao i upozorenju na mogućnost trovanja,
6. U ustanovama za proizvodnju hrane i lijekova, kao i zdravstvenim i obrazovnim ustanovama koristiće se u preventivnoj sistematskoj deratizaciji hranilice za glodare, a njihovo postavljanje mora se evidentirati na tlocrtima i dostaviti Koordinacionom odboru, Sanitarnoj inspekciji i Zavodu za javno zdravstvo Kantona Sarajevo.

Kod postavljanja mamaca za uništavanje glodara pridržavati će se i sljedećih obaveznih postupaka rada:

- mamke treba postavljati na mjesto gdje je zapažen najveći broj glodara,
- mamci treba da budu nedostupni ljudima i korisnim životinjama te se njima ne smiju kontaminirati živežne namirnice,
- mamci ako nisu postavljeni na nedostupna mjesta, moraju biti izloženi na podlošci i kutijama.

IZBOR PREPARATA

Za provođenje deratizacije koristiti će se isključivo rodenticidi druge generacije antikoagulanata čiji sastav mora odgovarati skupini otrova II grupe iz važećeg Rješenja o utvrđivanju liste otrova koji se mogu stavljati u promet u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Svaki izvođač radova u planu izvođenja deratizacije treba navesti :

- a. izbor rodenticida, generičko ime, glavne karakteristike rodenticida u odnosu na djelovanje;
- b. zemlju proizvođača, puni naziv firme proizvođača, kao i dostaviti Certificate o

- kvalitetu rodenticida koji će se koristiti u deratizaciji.
- c. Rodenticidi II grupe moraju da imaju deklaraciju proizvodnje, profakturu ponude, rok dostave rodenticida u Sarajevo, te rok trajanja (upotrebe) koji važi najmanja do početka Prve operativne faze naredne godine;
 - d. Koordinacioni odbor će izvršiti nadzor kod prijema rodenticida, zapisnički utvrditi količinu i vrstu rodenticida, a u toku izvođenja, samostalno ili putem Sanitarne inspekcije i/ili Zavoda vršiti stalan nadzor nad primjenom rodenticida;
 - e. Kod svakog nepridržavanja primjene i načina upotrebe odabranih rodenticida deratizacija će se obustaviti na štetu izvođača radova.

Izvođač Obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, mora da ima Rješenje Ministarstva zdravstva FBiH za prometovanje otrova, shodno odredbama važećeg Zakona o prometu otrova.

4. IZBOR MEKA - MAMACA

U Programu deratizacije radi efikasnije kontrole i borbe protiv glodara određene su vrste atraktivizirane i parafinske meke, kao i adhezivni mamci.

STRUKTURA IZBORA VRSTE MEKA

Prema ovom Programu:

- najveći postotak mamaca trebaju činit parafinizirani mamci, cca 90,61%.
- Parafinizirani mamci u obliku blokova biti će zastupljeni sa 46,78%, a parafinizirani mamci 43,83%.
- Rastresiti mamci će sačinjavati 8,77% od ukupne količine meka, te
- Adhezivni mamci će sačinjavati oko 0,50% ukupne količine mamaca.

5. OBJEKTI DERATIZACIJE

Deratizacijom se obuhvataju svi objekti i prostori utvrđeni članom 2. Odluke.

6. PLANIRANJE POSTAVLJANJA MEKA-MAMACA (PO STANDARDIMA I NORMATIVIMA)

Ispravna primjena preparata za deratizaciju je od ogromnog značaja pa preparati koji se primjenjuju u kesicama moraju biti zapakovani u pojedinačnim pakovanjima, sa nazivom rodenticida i osnovnim podacima izvođača deratizacije, a zbog mogućih zadesnih trovanja ljudi i životinja.

Parafinski mamci smiju se postavljati po otvorenim površinama isključivo u skladu sa Pravilnikom o načinu obavljanja obavezne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije i ovim Programom.

Posebnu pažnju treba posvetiti postavljanju otrovnih meka u prostorima u kojima se obavlja proizvodnja i/ili promet namirnica, pa otrovne meke treba postaviti u posebno zaštićenim, zatvorenim i označenim kutijama.

Obavezno je vođenje evidencije o šemi postavljanja, da se namirnice zaštite od slučajnog ili namjernog onečišćenja.

Ako se deratizacija obavlja u objektima u kojima se nalaze rasute namirnice, treba sakupiti ostatke meka nakon provedenog postupka deratizacije.

U kanalizacioni sistem, na riječne obale i nasipe deratizacijska sredstva treba postaviti u namjenske kutije - hranilice ili vezane za žicu, ili koristiti parafinske mamce vezane i učvršćene za žicu.

Mamci koji se postavljaju uz vodotoke moraju biti parafinizirani i učvršćeni za žicu.

Strogo je zabranjeno istresanje mamaca u kanalizacionu mrežu, a za eventualne takve postupke, izvođač snosi i zakonsku odgovornost.

U odstupanju postavljanja meka na navedene načine, prekinuti će se provođenje deratizacije na štetu izvođača.

U planiranju izvođenja deratizacije primjenjivati će se orijentacioni-iskustveni normativi postavljanja mamaca:

- u stambenim zgradama jedan mamac 10-20 grama na 3-5 m² podrumskih i tavanskih površina, odnosno jedan mamac u svaki zasebni podrum.
- u objektima za proizvodnju živežnih namirnica, odgovarajućim prostorima svih javnih ustanova, preduzeća i organizacija jedan mamac 10-20 grama na 5-8 m² podrumskih površina,
- u kanalizacionu mrežu, toplovodove, plinovodove, podzemne mreže komunikacija postavlja se parafinski mamac u količini od 0,5 kg na 200 dužinskih metara
- na obale vodotokova na dužinskih 300 metara postavlja se 0,5 kg parafinskog mamca,
- smetlišta se moraju obraditi sa 0,5 kg. parafinskog mamca na 100 m² površine,
- groblja oko 1 kg/ha,
- gradska odlagališta otpadaka 1-3 kg/ha,
- otvorene gradske površine jedan parafinski mamac na 12-15 m² ili 1-3 kg/ha, rastresitih mamaca

Vrsta rodenticida zavisi od objekata deratizacije, te vrste i ciljeva deratizacije.

Standard meke: rastresiti mamci 25-30 grama, parafinski blok mali 15-25 grama, parafinski blok veliki 250 grama kombiniranog mamca, ljepilo 15 grama.

Obaveza izvođača deratizacije je da ukloni sve uginule glodare na mjesta koja mora pismeno odrediti u Planu prije početka sistemastke deratizacije, te na propisan način ukloniti neutrošene meke.

7. PLANIRANA KOLIČINA RODENTICIDNIH MEKA

Kod planiranja količina rodenticidnih meka za provođenje deratizacije u planu se mora navesti količina rodenticidnih sredstava, prema vrstama, uz obrazloženje količine, vodeći računa da se rodenticidni mamci koriste krajnje racionalno, da su postavljeni stručno i na mjesta na kojima je potrebno ostvariti visoke standarde kontrole glodara.

U planu izvođenja deratizacije količina rodenticida koji će se koristiti u deratizaciji za javne površine i javna dobra iskazivati će se prema tabeli:

Tabela 7.

NAZIV SREDSTVA	PLANIRANA KOLIČINA u kg	Struktura %
RASTRESITI MAMCI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata		
PARAFINSKI BLOKOVI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata		
PARAFINSKI MAMCI Rodenticidi druge generacije antikoagulanata		

ADHEZIVNI MAMCI		
UKUPNO		

Planirana količina rodenticidnih meka mora biti dovoljna za realizaciju ovog programa deratizacije.

8. OSTALI POTREBNI MATERIJALI

Osim rodenticida u procesu deratizacije moraju se koristiti i drugi materijali-ambalaža: Kod planiranja količina ostalih materijala, u planu izvođenja deratizacije moraju se navesti količine, prema vrstama, uz obrazloženje količine, prema slijedećoj tabeli:

Tabela 8. Ostali potrebni materijal

NAZIV	PLANIRANA KO- LIČI- NA
Zaštićene kutije	
Tacne	
Male kese za zatrovanu masu	

Navedene količine trebaju biti dovoljne za izvođenje cjelokupne deratizacije.

9. OBAVJEŠTAVANJE JAVNOSTI

Jedna od obaveza izvođača je da informiše javnost, pa je dužan da, prije početka izvođenja deratizacije, na prigodan način, obavijesti javnost:

- građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije,
- obavezi higijenskog fizičkog uklanjanja organskih i neorganskih otpadaka iz podrumskih i tavanskih prostora od 01. 04. do 05. 04. odnosno u Drugoj udarnoj fazi od 01. 10. do 05. 10.,
- sačini i izda potrebna pismena Uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica, a u skladu sa članom 6. Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajeva.

Izvođač je dužan da prije početka izvođenja deratizacije obavijesti građane i druga pravna i fizička lica o početku i načinu izvođenja deratizacije, dajući potrebna uputstva za zaštitu od eventualnih štetnih posljedica.

Uputstva za zaštitu sadrže:

- a) opće mjere predostrožnosti i sigurnosti;
- b) posebne mjere za zaštitu građana i imovine;
- c) opće mjere za zaštitu domaćih životinja i korisnih insekata;
- d) mjere koje se odnose na obaveze pravnih i fizičkih lica za pripremanje prostora u kojima se izvodi deratizacija (uklanjanje smeća i drugih otpadaka, obezbjeđenje pristupačnosti prostoru, davanje potrebnih obavještenja stručnim licima izvođača i dr).

Obavještenja i uputstva iz prethodnog stava daju se na prigodan način putem plakatiranja, oglašavanja u sredstvima javnog informisanja, prije i u toku izvođenja deratizacije.

Obavezna je javna obavijest preko malih i velikih plakata, koji će se postavljati na javnim mjestima, te na drugi prigodan način dijeliti javnosti.

Kod planiranja količina malih i velikih plakata, u planu izvođenja deratizacije moraju se navesti količine, prema vrstama, uz obrazloženje količine, prema slijedećoj tabeli:

Tabela 9.

Potreban broj plakata za informisanje javnosti

VRSTA INFORMACIJE	PLANIRANE KOLIČI- NE
veliki plakati-obavijesti (najmanje formata A3)	
mali plakati-obavijesti (najmanje formata A5)	
UKUPNO	

VIII. IZRADA PLANA IZVOĐENJA DERATIZACIJE

Deratizacija će se izvršiti na osnovu Plana izvođenja deratizacije izabranog najpovoljnijeg izvođača deratizacije.

Plan izvođenja deratizacije, koji dostave dobavljači deratizacije, predstavlja osnovu za ocjenu uspješnosti izvršenja deratizacije od strane dobavljača.

U Planu izvođenja deratizacije, pored svih detaljnih aktivnosti iz ovog programa deratizacije, treba detaljno opisati mogućnosti vršenja stručnih i operativnih aktivnosti deratizacije u odnosu na:

- stalno zaposleni kadar (broj, zanimanje i stručna sprema),
- vozni park,
- prostor u kome će biti smještena sredstva za deratizaciju, sa tačnom adresom na kojoj će se provjeriti količinu i vrste sredstava za deratizaciju izvođača deratizacije, koji u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH bude izabran za izvođenje deratizacije.

Ovaj Program odredio je dvije vremenske faze izvođenja, a određeni su i objekti i prostori koji su obuhvaćeni deratizacijom.

Područje na kome se provodi deratizacija danas se označava u zemljama EU kao “radni distrikt”.

U našem slučaju to su sve općine Kantona Sarajevo na kojima se moraju definisati sve ciljne aktivnosti za obavljanje deratizacije javnih površina i javnih dobara.

U cilju povećanja kvaliteta i standardizovanja rada u metodologiji provođenja deratizacije uvode se tri zone izvođenja deratizacije i to: nulta, prva i druga područna zona.

NULTA područna zona zahtijeva provođenje i kontrolu deratizacije, sa obnavljanjem meka u trajanju 30 dana od početka deratizacije i izvodi se kontinuirano tokom cijele proljetne, odnosno jesenje faze deratizacije, o čemu ponuđači za izvođenje deratizacije moraju da vode računa i prikažu svoje mogućnosti i način rada.

U ovu zonu spadaju: kanalizaciona mreža, smetljišta, vodotokovi i toplifikacijska mreža.

PRVA područna zona deratizacije obuhvata sve urbane sredine (privredne i javne objekte i javne površine) općina sa najvećom gustom stanovništvom Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo i Novi Grad.

DRUGA područna zona deratizacije obuhvata sve urbane sredine (privredne i javne objekte i javne površine) općina Ilidža, Vogošća, Hadžići, Trnovo i Ilijaš.

1. INTERVENTNA PREVENTIVNA DERATIZACIJA

Interventna deratizacija kao korektivna, dopunska deratizacija provoditi će se na svim područjima Kantona Sarajevo, ako na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo i/ili Sanitarne inspekcije postoje ocjene da je došlo do povećanog broja glodara ili da postoje epidemiološki rizici za pojavu zaraznih bolesti za koje su glodari rezervoari ili prenosioci, kao i na osnovu povećanog broja pritužbi građana o povećanom broju glodara.

Odluku o interventnoj deratizaciji donosi Koordinacioni odbor.

Izvođač je dužan da odmah, (u toku 24 sata) izvede Interventnu deratizaciju, ukoliko za to postoji potreba.

Program deratizacije utvrđuje obavezu izvođača da tokom cijele kalendarske godine, odnosno do 01. 04. naredne godine izvodi Interventnu preventivnu deratizaciju, što znači da u potpunosti preuzima sve obaveze iz kontrole glodara predviđene u Programu deratizacije.

Za javne površine i javna dobra Izvođač deratizacije je obavezan obezbijediti kontinuitet deratizacije koji se postiže obradom mjesta koja služe kao stalna legla i staništa glodara uspostavljanjem tzv „stalnih hranilišta“ koja se održavaju do 01. 04. naredne godine.

2. PLANIRANJE, IZVOĐENJE, NADZOR I SREDSTVA ZA DERATIZACIJU

Program deratizacije je sastavni dio Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo

Izvođač deratizacije mora imati odobrenje Federalnog ministarstva zdravstva koje uključuje upotrebu otrova II i III grupe iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spreme zaposlenika, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

Stručni nadzor nad izvođenjem deratizacije, za javne površine i javna dobra, vrše higijensko-epidemiološke ekipe Zavoda.

Upravni nadzor nad provođenjem ove odluke, te nadzor nad organizacijom i izvođenjem deratizacije vrši Sanitarna inspekcija.

Sanitarna inspekcija po svom nalazu ili nalazu Zavoda može zabraniti ili obustaviti izvođenje deratizacije iz slijedećih razloga:

- a) kada se utvrdi da izvođač deratizacije koristi preparate čija efikasnost nije provjerena i čija upotreba nije dozvoljena,
- b) kada se utvrdi da nisu ispunjeni uslovi propisani u članu 6. odluke,
- c) kada se utvrdi da radnici koji vrše deratizaciju nemaju propisanih uslova za vršenje deratizacije.

O svim nalazima sanitarne inspekcije obavještava se Koordinacioni odbor i Zavod.

U slučaju nekvalitetnog ili nepotpunog izvršenja deratizacije, sanitarna inspekcija će predložiti Koordinacionom odboru da narediti da se postupak deratizacije ponovi o trošku izvođača ili predložiti raskid ugovora na štetu izvođača deratizacije.

3. NADZOR I KONTROLA IZVOĐENJA DERATIZACIJE

NADZOR predstavlja trajnu, organizovanu aktivnost čija je osnovna zadaća sistematsko prikupljanje, analiziranje i korištenje svih relevantnih podataka u vezi sa kontrolom izvođenja deratizacije.

KONTROLA u izvođenju deratizacije obezbjeđuje se na pet nivoa:

- od strane Koordinacionog odbora općine,
- od strane samog izvođača - interna kontrola,
- od strane vlasnika ili korisnika objekata ili prostora koji se deratizuju - kontrola korisnika usluga,
- od strane Sanitarne inspekcije i Komunalnih inspekcija - kontrola od strane nadležnog organa uprave
- od strane Zavoda za javno zdravstvo Kantona Sarajevo - kontrola od strane stručne institucije.

U svim slučajevima kada se ocijeni da kvalitet radova ne zadovoljava, akcija će se prekinuti i uključiti novi izvođač radova, a sve na teret izvođača.

4. POSEBNE ODREDBE NADZORA

Izvođač radova je dužan da u potpunosti ispoštuje standarde izvođenja deratizacije i to:

- a) kontrola postavljenih mamaca 10 dana od izvršene deratizacije,
- b) dopuna mamaca ukoliko ih je 50% ili više pojedeno od strane glodara,
- c) uklanjanje neutrošenih mamaca na propisan način poslije 25-30 dana od njihovog postavljanja

Izvođač radova je dužan u potpunosti ispoštovati standarde deratizacije u nultoj, prvoj i drugoj područnoj zoni izvođenja deratizacije.

Nakon završetka deratizacije neutrošene mamce i uginule glodare izvođač radova treba pokupiti i spaliti ili zakopati u zemlju, van slivnog područja uz nadzor Sanitarne inspekcije, u roku od 25 do 30 dana od dana postavljanja rodenticida.

Izvođač je dužan, za vrijeme rada, da svakodnevno vodi evidenciju o izvršenim deratizacijama, PUTEV EVIDENCIJSKIH KARTICA O OBAVLJENOJ DEZINFEKCIJI, DEZINSEKCIJI I DERATIZACIJI (OBRAZAC BROJ 2.) iz Pravilnika o uslovima u pogledu stručne spremljenosti, tehničke opremljenosti, prostorija i drugih uslova kojima moraju udovoljavati zdravstvene ustanove, privredna društva odnosno fizičke osobe-obrtnici za obavljanje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije.

Izvođač je dužan, za vrijeme rada, pored evidencijskih kartica o obavljenj deratizaciji (obrazac broj 2.) obezbjeđiti i slijedeću evidenciju - monitoring nadzora o izvršenim deratizacijama:

Monitoring nadzora broj 1.

Monitornig za nadzor provođenja deratizacije kanalizacione mreže

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica _____

Broj revizijskih otvora (šahtova) u kojima je vršena deratizacija _____

Ukupna dužina deratizovane kanalizacione mreže _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 2.

Monitoring za nadzor provođenja deratizacije otvorenih vodotokova,

Datum _____

Izvođač _____

Kontrola ovlaštenog lica općine _____

Naziv vodotoka _____

Broj izloženih parafinskih blokova _____

Količina izložene mase - u kg _____

Potpis ovlaštene osobe: _____

Monitoring nadzora broj 3.

Individualni karton - evidencije o dnevnom izvršenju deratizacije izvođača

Datum:	
Lokacije izvođenja	
Izvođač	
Kontrola ovlaštenog lica	
Potpis i pečat ovlaštene osobe:	

Sastavni dio monitoringa nadzora broj 3. čine evidencijske kartice (obrazac broj 2), te monitoring nadzora broj 1. i 2.

Koordinacioni odbor, Sanitarna inspekcija i Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, pored ostalih obaveza, mogu vršiti monitoring nadzora provođenja deratizacije.

IX. MJERE SIGURNOSTI

Kod izvođenja svih faza deratizacije moraju se konstantno poduzimati neophodne mjere sigurnosti:

- Prilikom postavljanja mamaca treba paziti da isti ne dospiju u vodozaštitne zone slivnih područja ili vodotokove koji se koriste za dodatne potencijale za pijaće vode.
- Zabranjuje se svaka primjena rodenticida, bilo koje vrste u slivnom prostoru iznad mjesta gdje se voda prikuplja za prečišćavanje.
- Izvođač deratizacije je dužan da plakate o izvođenju deratizacije postavi na vidna mjesta, a u pisanim materijalima moraju biti istaknute opasnosti po ljude i domaće životinje, kao i tačan sastav mamaca - rodenticida, te njihov registrovani naziv.
- Izvođač deratizacije je dužan dati upute o prvoj pomoći i postupanje u slučaju zadesnog trovanja ljudi.
- U svakom slučajnom, zadesnom trovanju sa sredstvom za deratizaciju, izvršit će se stručna elaboracija, a sve posljedice snosi izvođač deratizacije.

Tekst na kutiji-hranilici glodara:

DERATIZACIJSKA MEKA

ŠTETNA TVAR (OTROV) - NE DIRATI - NE PREMJEŠTATI

Naziv izvođača i adresa: _____

Vrsta otrova: _____ (antikoagulant II generacija)

Antidot: _____

U slučaju trovanja javiti se najbližoj zdravstvenoj ustanovi

- Izvođač deratizacije je obavezan sakupiti nepotrošene mamce u roku od 25-30 dana od postavljanja mamaca.

Izvođač deratizacija odgovoran je za ostvarivanje mjera kojima se štiti zdravlje stanovništva i čovjekova okolina od onečišćenja, trovanja i nanošenja šteta.

X. ZAVRŠNE NAPOMENE

Koordinacioni odbor, Sanitarna inspekcija i Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo, pružati će stručnu pomoć svim učesnicima u realizaciji Programa obavezne preventivne sistemat-ske deratizacije na području općina Kantona Sarajevo.

Broj: 09-02-29498/11
Sarajevo, 05.12.2011. godine

KANTON SARAJEVO
MINISTARSTVO ZDRAVSTVA

PREDMET: Stručno mišljenje na prijedlog Odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo.-

Na osnovu člana 2. Uredbe o Uredu za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo («Službene novine Kantona Sarajevo», br. 7/06-Prečišćeni tekst) i člana 4. Uredbe o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa («Službene novine Kantona Sarajevo», broj: 21/11-Novi prečišćeni tekst), Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo, daje slijedeće

MIŠLJENJE

Ured za zakonodavstvo Vlade Kantona Sarajevo je mišljenja da je Odluka o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području Kantona Sarajevo po svojoj pravnoj prirodi pojedinačni akt, koji se donosi isključivo u svrhu **uvođenja opće mjere** obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo i **provođenja Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo**, a u smislu odredbi čl. 3., 9., 10. i 11. Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 29/05) (u daljem tekstu: Zakon).

Predmetna Odluka razrađuje pojedina stručna pitanja iz oblasti zaštite stanovništva od zaraznih bolesti, a koja su sastavni dio navedenog Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, kojim se mogu propisati mjere za sprječavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, njihove izvršioce, rokove implementacije i izvore sredstava za njihovo provođenje (član 9. stav (3) Zakona), te iz tih razloga ovaj Ured nije vršio pravnu analizu predloženih stručnih pitanja koje sadrži prijedlog predmetne Odluke, koji je u funkciji realizacije, odnosno provođenja Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo.

Preporuka je ovog Ureda da se u obrazloženju prijedloga Odluke posebno naznači da se ista donosi u cilju provođenja Programa izvođenja obavezne preventivne sistematske deratizacije na području Kantona Sarajevo, te da se ista zbog složenosti pitanja zaštite stanovništva od zaraznih bolesti i drugih razloga navedenih u obrazloženju prijedloga ove Odluke razmatra na sjednici Skupštine Kantona Sarajevo.

Dostaviti:

- ① Naslovu
2. Evidencija
3. Arhiva

SEKRETAR

Ahmed Ljubović, dipl. pravnik

web: <http://uz.ks.gov.ba>
e-mail: ured@ks.gov.ba
Tel/fax: +387 (0) 33 560-448
Sarajevo, Hamida Dizdara 1

EKONOMSKO SOCIJALNO VIJEĆE KANTONA SARAJEVO

Ul. Reisa Džamaludina Čauševića br. 1, 71000 Sarajevo, BiH
Telefon/fax: +387 33 56 22 54, 21 34 80; Mob: +387 61 13 22 89; e-mail: esv@ks.gov.ba

Broj: 01-31-40/11
Sarajevo: 30.11.2011.godine

VLADA KANTONA SARAJEVO
Gosp. Fikret Musić, premijer

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA
Prim.dr Zlatko Vuković, ministar

Predmet: Mišljenje o Prijedlogu odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području u Kantonu Sarajevo -dostavlja se

Ekonomsko socijalno vijeće za područje Kantona Sarajevo je u skladu sa Uredbom o postupku i načinu pripremanja, izrade i dostavljanja propisa («Službene novine Kantona Sarajevo» broj: 21/11-Novi prečišćeni tekst), na svojoj 31. sjednici održanoj 30.11.2011.godine, razmotrilo Prijedlog odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području u Kantonu Sarajevo i na isti daje mišljenje kako slijedi:

Vijeće podržava donošenje nove odluke o obaveznoj preventivnoj sistematskoj deratizaciji na području u Kantonu Sarajevo koja obuhvata u međuvremenu donijete propise o javnim nabavkama, o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za obavljanje djelatnosti dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije i koja inkorporira propise o lokalnoj samoupravi.

Vijeće sugeriše predlagачu da eksplicitnom odredbom uredi pravo pravnih i fizičkih lica, čiji objekti podliježu obavezi deratizacije, da mogu izabrati pravno ili fizičko lice koje ispunjava propisane uslove za obavljanje poslova deratizacije sa kojim će zaključiti ugovor o izvođenju deratizacije a neovisno od izbora izvođača deratizacije od strane opštine.

Vijeće je saglasno da socijalni partneri svoje eventualne sugestije i konkretne prijedloge na predmetni akt dostave resornom ministarstvu i Vladi Kantona Sarajevo u roku od 15 dana.

Dostaviti:
- naslovu
- a/a

Kopirano 21

SLUŽBENE NOVINE

FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Izdavanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

*Zakon o zaštiti
stanovništva
od zaraznih bolesti*

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ

ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издање на босанском, хрватском и српском језику

Godina XII – Broj 29

Srijeda, 18.5.2005. godine

SARAJEVO

ISSN 1512-7079

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

328

Na osnovu člana IV.B.7. a) (IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

Proглашава se Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koji je donio Parlament Federacije BiH na sjednici Predstavničkog doma od 22. februara 2005. godine i na sjednici Doma naroda od 3. marta 2005. godine

Broj 01-02-171/05
11. maja 2005. godine
Sarajevo

Predsjednik
Niko Lozančić, s.r.

ZAKON

O ZAŠTITI STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim Zakonom utvrđuju se zarazne bolesti čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) i mjere za zaštitu stanovništva od zaraznih bolesti.

Član 2.

U smislu ovog Zakona pojmovi imaju sljedeća značenja:

- **zdravstvena ustanova** je ustanova obrazovana u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti u svim oblicima vlasništva;
- **nosilac privatne prakse** je zdravstveni radnik koji ima registriranu privatnu praksu na osnovu zakona;
- **fizičko lice - obrtnik** je lice koje obavlja, na osnovu zakona, djelatnost u svoje ime i za svoj račun a pritom se može koristiti i radom drugih lica sa kojima zaključi ugovor o radu;
- **zarazna bolest** je bolest čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju;
- **epidemija zarazne bolesti** je pojava neuobičajenog broja oboljevanja od zaraznih bolesti koji su na listi zaraznih bolesti obaveznog prijavljivanja ili pojava

novih zaraznih bolesti koje ugrožavaju zdravlje stanovništva;

- **zaraženo područje** je područje na kojem su otkriveni jedan ili više izvora zaraze i koje pruža mogućnost za širenje zaraze;
- **ugroženo područje** je područje na koje se može prenijeti zarazna bolest sa zaraženog područja i gdje postoje uvjeti za širenje zaraze;
- **bolnička infekcija (intrahospitalna)** je infekcija koja se pojavljuje za vrijeme pružanja zdravstvene usluge u zdravstvenoj ustanovi ili kod nosioca privatne prakse.

Član 3.

Zaštita od zaraznih bolesti dužnost je jedinica lokalne samouprave - općina, kantona i Federacije, zdravstvenih ustanova, zavoda zdravstvenog osiguranja, nosioca privatne prakse, privrednih društava i drugih pravnih i fizičkih lica.

Sva fizička i pravna lica moraju dozvoliti zdravstvene i higijenske preglede i savjete, kao i preliminarna medicinska ispitivanja i superviziju, prikupljanje potrebnih nalaza i primjenu ostalih mjera za zaštitu od zaraznih bolesti navedenih u ovom Zakonu.

Član 4.

Zaštita od zaraznih bolesti sastoji se u organiziranju i provođenju:

1. mjera za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti i
2. osiguranja materijalnih sredstava.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti neposredno provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u skladu sa zakonom i programima iz člana 9. ovog Zakona.

Određene opće mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti mogu izvršavati i privredna društva odnosno fizička lica - obrtnik u skladu sa odredbom člana 24. ovog Zakona.

Član 5.

Mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje se mogu prenijeti sa životinja na ljude provode zdravstvene ustanove i nosioci privatne prakse u saradnji sa organima nadležnim za poslove veterinarstva i veterinarskim stanicama, a sastoje se u uzajamnom obavještanju o pojavi i kretanju tih bolesti i organiziranju i provođenju epidemioloških, higijenskih i drugih mjera za sprečavanje, odnosno suzbijanje pojedinih zaraznih bolesti.

Član 6.

Epidemiju zarazne bolesti u dva ili više kantona proglašava i određuje zaraženim odnosno ugroženim područjem federalni ministar zdravstva (u daljnjem tekstu: federalni ministar) na osnovu epidemiološkog izvještaja zdravstvene ustanove i kantonalnog zavoda za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu:

77.	B 16	ZARAZNA ŽUTICA TIP A	HEPATITIS VIROSA A
78.	B 17	ZARAZNA ŽUTICA TIP B	HEPATITIS VIROSA B
79.		ZARAZNA ŽUTICA TIP C	HEPATITIS VIROSA C
80.		ZARAZNA ŽUTICA TIP D	HEPATITIS VIROSA D
81.	B 02	ZARAZNA ŽUTICA TIP E	HEPATITIS VIROSA E
82.	B 26	ZOSTER	HERPES ZOSTER
83.	A 95	ŽUTA GROZNICA	PAROTITIS EPIDEMICA
84.	A 78	Q GROZNICA	FEBRIS FLAVA
			Q FEBRIS

Ako se pojavi opasnost od drugih zaraznih bolesti, čije je sprečavanje i suzbijanje od interesa za Federaciju, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) može, na prijedlog federalnog ministra i uz stručno mišljenje Federalnog zavoda, odrediti da se za zaštitu stanovništva od takvih bolesti primjenjuju sve ili pojedine mjere predviđene ovim Zakonom.

III - MJERE ZA ZAŠTITU STANOVNIŠTVA OD ZARAZNIH BOLESTI

Član 9.

Zaštita stanovništva od zaraznih bolesti ostvaruje se mjerama za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti koje mogu biti:

- opće mjere,
- posebne mjere,
- ostale mjere.

Opće i posebne mjere iz stava 1. ovog člana provode se u skladu sa programima koje donosi federalni ministar odnosno nadležni kantonalni ministar na prijedlog stručnog savjetodavnog tijela iz člana 64. ovog Zakona, Federalnog zavoda odnosno kantonalnih zavoda koji imaju obavezu da prate i ispituju epidemiološku situaciju u pogledu zaraznih bolesti u skladu sa zakonom, prihvaćenim međunarodnim sporazumima i programima Svjetske zdravstvene organizacije.

Programi iz stava 2. moraju sadržavati mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti, njihove izvršioce, rokove implementacije i izvore sredstava za njihovu provedbu.

A. OPĆE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 10.

Opće mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

- osiguranje higijenski ispravne vode za piće, kao i sanitarna zaštita izvorišta, objekata i uređaja koji služe za snabdijevanje vodom za piće;
- osiguranje zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta za njihovu proizvodnju i promet;
- uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od zagađivanja voda i zemljišta, kao i održavanje glodara i insekata na biološki prihvatljivom minimumu;
- održavanje sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta u javnim zgradama, sredstvima javnog saobraćaja i na javnim mjestima;
- vršenje obavezne (preventivne) dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije u:
 - objektima za snabdijevanje vodom za piće,
 - objektima za proizvodnju i promet namirnica i predmeta opće upotrebe, te sirovina za njihovu proizvodnju odnosno prijevoznim sredstvima namijenjenim za njihov prijevoz,
 - objektima odnosno prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija,
 - objektima zdravstvenih ustanova i nosioca privatne prakse,
 - odgojno-obrazovnim objektima,
 - objektima i sredstvima javnog prometa,
 - stambenim objektima i dvorištima,

- ostalim objektima privrednih društava (radnih prostorijama, na radnim površinama, sredstvima: rada i dr.), drugih pravnih lica kao i fizičkih lica obrtnika i drugih pravnih i fizičkih lica.

B. POSEBNE MJERE ZA SPREČAVANJE I SUZBIJANJE ZARAZNIH BOLESTI

Član 11.

Posebne mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

- predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji zaraznih bolesti;
- rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze;
- laboratorijska izolacija i identifikacija uzročnika;
- prijavljivanje;
- prijevoz, izolacija, hospitalizacija i liječenje oboljelih lica;
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija;
- zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenicima drugim licima;
- imunizacija, imunoprofilaksa i hemoprofilaksa;
- karantin, kućna izolacija i zdravstveni nadzor.

1. Predstavljanje i zdravstveno vaspitanje o prevenciji od zaraznih bolesti

Član 12.

Kao mjera sprečavanja i kontrole zaraznih bolesti provodi se predstavljanje i zdravstveno vaspitanje koji moraju biti organizirani prema trenutnoj epidemiološkoj situaciji u posebnoj oblasti i posebnom okruženju, a implementiraju se u skladu s programom.

Program predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja iz stav 1. ovog člana donosi federalni ministar na prijedlog Federalnog zavoda, a provode ih kantonalni zavodi koordinirano od Federalnog zavoda.

Troškovi predstavljanja i zdravstvenog vaspitanja osiguravaju se u budžetu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: budžet Federacije) odnosno u budžetu kantona, troškove zdravstvenog vaspitanja zaposlenika, u vezi sa poslom rada, snosi privredno društvo, pravno lice, kao i fizičko lice obrtnik za svoje zaposlenike.

2. Rano otkrivanje izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze

Član 13.

Radi ranog otkrivanja izvora zaraze i puteva prenošenja zaraze zdravstvene ustanove obavljaju:

- epidemiološko izviđanje i osmatranje terena;
- epidemiološko ispitivanje (anketiranje):
 - pri pojavi: Brill-Zinsserove bolesti, bruceloze, tuberkuloze, hemoragične groznice sa bubrežni sindromom, zarazne žutice, bjesnoće, malarije, malih boginja, meningokokne bolesti, Q groznice, AIDS-a, nosilaštva HIV antitijela, SARS-a, trbušnog tifusa i paratifusa, pjegavca, akutne flakcidne paralize, virusnog meningitisa, kongenitalne rubeole, zaušnjaka, infekcije izazvane Hemofilusom influenzae b, dječije paralize, difterije, gonoreje, sifilisa, crnog prišta, lepre, tularemije, trihineloze, legionrske bolesti, lišmanijaze, oritoze-psitakoze i botulizma, te pri pojavi ili sumnji na epidemiju drugih zaraznih bolesti,
 - pri pojavi ili opasnosti od pojave kolere, kuge, žute groznice, hemoragičnih groznica i velikih boginja;
- zdravstvene preglede osoba koje su preboljele trbušni tifus, virusnu žuticu tipa B i C, a po epidemiološkim indikacijama i po preboljeloj dizenteriji i salmonelozi;
- zdravstvene preglede osoba za koje se sumnja da oboljele ili da nose klice (kliconoše) zaraznih bolesti tačke 2. ovog člana ili drugih zaraznih bolesti;
- epidemiološko ispitivanje i zdravstvene preglede osoba koje su oboljele ili se sumnja da boluju od zaraznih bolesti nepoznatog uzročnika;

